

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 398/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť V. T., B., zastúpeného advokátom JUDr. P. A., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 15 Ct 1/2003-263 z 26. októbra 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Co 168/2010-341 z 31. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2011 doručená sťažnosť V. T., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len listina“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 15 Ct 1/2003-263 z 26. októbra 2009 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 168/2010-341 z 31. mája 2011.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 15 Ct 1/2003 prebiehal spor o určenie a odškodnenie choroby z povolania, v ktorom bol sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu proti D. B., a. s. (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd rozsudkom č. k. 15 Ct 1/2003-263 z 26. októbra 2009 žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 14 Co 168/2010-341 z 31. mája 2011 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Podľa sťažovateľa závery okresného súdu i krajského súdu sú arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň porušujú jeho právo na riadny a spravodlivý proces. Prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí, ktoré navyše riadne nezdôvodnil, pochybil niekoľkokrát, najmä posudzoval predpoklady vzniku choroby z povolania u sťažovateľa v rozpore so znením právnych predpisov, keď neaplikoval predpisy, ktoré sa na daný prípad vzťahujú, a vychádzal z dôkazov, ktoré pre prerokúvanú vec nemali význam. Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, tento súd podľa sťažovateľa pochybil hneď pri posudzovaní existencie naliehavého právneho záujmu, arbitrárnosť jeho rozhodnutia výrazne naznačuje nezmyselné a ničím v konaní neodôvodnené odmietnutie argumentov právneho zástupcu sťažovateľa. Odvolací súd si mal navyše osvojiť rétoriku znalkyne, ktorá nebola schopná vyargumentovať svoje tvrdenia. Arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva aj z jeho záveru, že pri viacerých konziliárnych vyšetreniach a vyšetreniach pre účely dvoch znaleckých posudkov sa nezistila príčinná súvislosť medzi vznikom ochorenia a výkonom zamestnania. Vypracované znalecké posudky v danej veci boli podľa sťažovateľa nepoužiteľné a nemali pre rozhodnutie veci žiadny význam.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ „navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vychádzajúc z popísaného skutkového stavu vydal nález o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 26. 10. 2009, č. k. 15 Ct 1/03, ako aj rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. 5. 2001, č. k. 14 Co 168/10 zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Súčasne sťažovateľ žiada, aby mu Ústavný súd Slovenskej republiky priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 750.- €, nakoľko svojím postupom a rozhodnutiami všeobecné súdy opakovane ignorovali povinnosť posudzovať vykonané dôkazy nestranne a v súlade so zásadami logiky ako aj súčasného poznania, čím spochybnili v očiach sťažovateľa dôveryhodnosť súdov Slovenskej republiky, ako aj dôveru v platné právo Slovenskej republiky a uplatnená výška škody zodpovedá približne podielu 10 % z finančných nárokov uplatnených sťažovateľom v konaní pred všeobecnými súdmi. ...

Sťažovateľ uplatňuje nárok na náhradu trov konania vo výške 314,18 € (za 2 úkony á 123,50 € + 2 x paušál á 7,41 € + DPH 20 %).“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou namieta porušenie označených práv rozsudkom okresného súdu č. k. 15 Ct 1/2003-263 z 26. októbra 2009. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnutý postup okresného súdu, keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, o odvolaní proti nemu rozhodoval krajský súd ako súd odvolací rozsudkom č. k. 14 Co 168/2010-341 z 31. mája 2011. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Co 168/2010-341 z 31. mája 2011 je zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spôsobe, akým sa krajský súd vysporiadal s vykonanými dôkazmi v rámci ich hodnotenia a následného vyvodenia zodpovedajúcich skutkových a právnych záverov v jeho meritórnom konečnom rozhodnutí.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Článok 46 ods. 1 ústavy zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“ ako jeden z jeho aspektov. K nemu pristupujú záruky, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy je zabezpečená zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu nie je ústavný súd súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, čo vyplýva aj z tejto časti odôvodnenia napadnutého rozsudku:

„Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.) preskúmal a prejednal vec v zmysle § 212 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že nie je dôvod na zmenu a ani na zrušenie rozhodnutia prvostupňového súdu.

Základom sporu je určovací petit, ktorého sa navrhovateľ domáhal podanou žalobou, že v súvislosti s výkonom pridelenej práce v pracovnom pomere u odporcu utrpel chorobu z povolania. Primárnou otázkou, s ktorou sa súd musí vypoariadať pri rozhodovaní o určovacej žalobe podľa § 80 písm. c) O. s. p. je, Či navrhovateľ osvedčil naliehavý právny záujem na požadovanom určovacom petite. Určujúcim kritériom je skutočnosť, že určovacia žaloba má preventívny charakter, a preto spravidla nie je daný naliehavý právny záujem vtedy, keď navrhovateľ môže svoj nárok uplatniť žalobou na plnenie. Určovacej žaloby sa možno domáhať aj v prípadoch, kedy určovacia žaloba vytvorí určitý právny rámec medzi dotknutými účastníkmi konania, ktorý by bol zárukou zabránenia vzniku ďalších sporov medzi nimi do budúcnosti. Aj v takomto prípade však musí byť zachovaný prevenčný charakter určovacej žaloby. Navrhovateľ sa v spore súčasne s určovacím petitom domáhal aj priznania nárokov podľa § 193 ods. 1 ZP, za ktoré odporca zodpovedá ako zamestnávateľ v prípadoch, ak u jeho zamestnanca bola zistená choroba z povolania. Už samotná táto skutočnosť odôvodňuje záver, že navrhovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určovacom petite v zmysle citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Takýto výrok súdu by nemal prevenčný charakter, pretože navrhovateľ sa domáha ďalším žalovaným petitom nárokov z titulu zodpovednosti odporcu za škodu vzniknutú zamestnancovi v dôsledku choroby z povolania. Pri posudzovaní dôvodnosti požadovaného peňažného plnenia z titulu zodpovednosti zamestnávateľov za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania si súdy musia vyriešiť otázku, či u zamestnanca ide alebo nejde o chorobu z povolania, ako prejudiciálnu otázku. Odvolací súd tak dospel k záveru, že nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určovacom petite navrhovateľa, čo je samo osebe dôvodom na zamietnutie tejto časti podanej žaloby.

Navrhovateľ v podanom odvolaní namieta, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav a spochybňuje závery oboch pribratých súdnych znalcov v konaní, ako aj závery Kliniky pracovného lekárstva a riaditeľa FNsP ak. L. Dérera, a Ministerstva zdravotníctva SR. Z listinných dôkazov založených v spise vyplýva, že Klinika pracovného lekárstva v rozhodnutí zo dňa 10. 10. 2000 po odbornom vyšetrení navrhovateľa uviedla, že

choroba navrhovateľa podľa zoznamu chorôb z povolania, príloha k vyhl. č. 149/1988, nie je chorobou z povolania. Na odvolanie navrhovateľa riaditeľ FNsP ak. L. Dérera v stanovisku zo dňa 12. 9. 2001 uviedol, že v kolektíve lekárov Kliniky pracovného lekárstva akardiológa zhodnotil stav navrhovateľa v súvislosti s jeho pracovným zaradením ako profesionálneho šoféra od roku 1968, pričom nezistili príčinnú súvislosť medzi jeho ochorením a výkonom povolania. Odvolanie navrhovateľa zamietol. Ministerstvo zdravotníctva SR v stanovisku zo dňa 26. 6. 2002 uviedlo, že sťažnosť navrhovateľa odstúpilo Celoslovenskej komisii pre posudzovanie chorôb z povolania, ktorej závery majú odporúčajúci charakter. Konečným rozhodnutím je rozhodnutie kliniky pracovného lekárstva, kde bol navrhovateľ vyšetrený a kde bol posúdený jeho zdravotný stav, a na základe podaného odvolania aj rozhodnutie riaditeľa zdravotníckeho zariadenia.

Pred odvolacím súdom právny zástupca navrhovateľa uviedol, že ischémia mozgu bola u neho zisťovaná až v roku 2007, avšak nebola potvrdená. Napriek tomu pri posudzovaní celoslovenskou komisiou lekári vychádzali z toho, že navrhovateľ prekonal ischémiu mozgu. Aj navrhovateľ namietal, že mu boli lekármi podsunuté choroby, ktoré neprekonal. Z pripojených lekárskejších správ o zdravotnom stave navrhovateľa však odvolací súd zistil, že už v roku 1999 lekárka MUDr. J. B. opakovane konštatovala u navrhovateľa, že sú u neho stopy po náhlejšej cievnej mozgovej príhode (NCMP) a kôrovej atrofii mozgu. V rozhodnutí Kliniky pracovného lekárstva zo dňa 10. 10. 2000 sa konštatuje, že u navrhovateľa sú stopy po ložiskovej ischémiu mozgu (1999). Znalčka G. v písomnom stanovisku z 26. 4. 2011 doplnila, že kôrová atrofia mozgu u navrhovateľa znamená ubúdanie mozgovej kôry, jeho nedostatočne vyživovanie - okysličovanie, teda ide aj o ischémiu mozgu. Znalčka v podanom posudku rozpísala závery predloženej zdravotnej dokumentácie navrhovateľa od roku 1970 až do roku 2008, a diagnózy, ktoré u neho boli v tomto období zistené. Vyhodnotila ako správne závery znalca J., že navrhovateľ má neprofesionálne ochorenie srdcovo-cievneho systému na podklade artériosklerózy ciev, ischemickej choroby srdca so vznikom porúch rytmu srdca, neskôr s nedokrvením mozgu a náhlejšej mozgovej cievnej príhody. Taktiež trpí degeneratívnym ochorením chrbtice. Ďalej znalčka konštatovala, že navrhovateľ do roku 1999, kedy bol invalidizovaný, viackrát absolvoval preventívne prehliadky ako vodič, vždy so záverom schopný. Záznam o bolesti v krížoch je len z roku 1972 a 1980, a následne sú záznamy až z rokov, kedy už navrhovateľ ako vodič nepracoval. V odvolaní navrhovateľ polemizuje s odbornými závermi znalcov a aj

celoslovenskej pracovnej porady organizovanej hlavným hygienikom SR v spolupráci s odborom preventívneho pracovného lekárstva v Banskej Bystrici, v roku 2004, že o profesionálne poškodenie chrbtice môže ísť len pri jednoetážovom poškodení chrbtice, pričom poškodenie celej chrbtice vylučuje chorobu z povolania. Navrhovateľ namieta takýto jednoznačný záver s tým, že v pripojených odborných článkoch sa len konštatuje, že poškodenie celej chrbtice nepodporuje profesionálny pôvod, čo však neznamená, že ho

Odvolací súd po vyhodnotení všetkých vykonaných dôkazov dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné. Vykonané dôkazy dávajú dostatočný podklad súdu pre záver, že aj keď navrhovateľ trpí viacerými závažnými ochoreniami srdca a chrbtice, nebola ani po mnohých vyšetreniach a odborných konziliárnych vyhodnoteniach jeho ochorení, vrátane dvoch súdnoznaleckých posudkov, zistená príčinná súvislosť medzi vznikom jeho ochorení a výkonom zamestnania. Citované zdravotnícke pracoviská a ani znalci nemajú žiadny dôvod na nepravdivé posúdenie zdravotného stavu navrhovateľa, ich závery sú totožné a jednoznačné. Odvolací súd nezistil skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zrušenie napadnutého rozsudku a jeho vrátenie na doplnenie dokazovania ďalším, v poradí už tretím znaleckým posudkom. Odvolacie námietky navrhovateľa sú v teoretickej odbornej rovine, ktorými spochybňuje správnosť určených diagnóz u navrhovateľa, hoci na takéto závery jeho právny zástupca nemá príslušné odborné vzdelanie a ani skúsenosti. S týmito námietkami sa vypořádala znalkyňa G. v podanom posudku a doplňujúcim písomnom vyjadrení, ktoré aj odvolací súd považuje za dostatočné a hodnoverné.

Odvolací súd preto napadnutý rozsudok potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny.“

Predmetné rozhodnutie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným

úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že odvolací súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu v dokazovaní vykonanom odvolacím súdom. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a za tejto situácie nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlúčiteľné so sťažovateľom označenými právami, sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011